

Til Miljø og Fødevareministeriet
mim@mim.dk

cc.
Jacob Christian Bertram
jacbe@mfvm.dk
og
Daniella Humm Møller
dahmo@mfvm.dk

Vedrørende journalnummer 2020-5425

11. februar 2021
D21-411217

Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etablering af naturnationalparker m.v.)

Baggrund

Dyrenes Beskyttelse ønsker først og fremmest at give udtryk for stor tilfredshed med, at der endelig bliver taget et positivt skridt for biodiversiteten i dansk natur. Og oprettelsen af naturnationalparkerne er et positivt skridt. Danmark mangler i den grad områder, hvor naturen har førsteprioritet og kan få lov at udvikle sig på egne præmisser.

Generelt

Dyrenes Beskyttelse ønsker en biodiversitetslov. Hvor positivt de nærværende tiltag til at skabe en retlig ramme for etablering og forvaltning af naturnationalparker end er, så bør der indføres en bredt politisk funderet biodiversitetslov, der - ligesom klimaloven – sætter den overordnede ramme for den danske biodiversitetspolitik generelt og ikke bare i naturnationalparkerne. Biodiversitetsloven skal forpligte nuværende og fremtidige regeringer til at arbejde for en forøgelse af biodiversiteten i Danmark, herunder at fastsætte nationale mål og delmål.

Kommentarer til de specifikke lovændringsforslag

I det efterfølgende gennemgår vi vores kommentarer til ændringsforslagene for de enkelte love.

Lov om naturbeskyttelse

Det glæder Dyrenes Beskyttelse, at en tilladelse til etablering af en naturnationalpark indebærer, at området forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn. Dyrenes Beskyttelse anerkender, at det er vigtigt, at offentlighedens adgang ikke hindres eller besværliggøres unødigt, men vil samtidig understrege, at hensynet til natur og biodiversitet kommer først – og dernæst, når dette er sikret, skal offentlighedens adgang sikres.

I forslaget § 61, stk. 3, pkt. 2 ville vi gerne have rekreativ jagt indføjet på lige fod med skov- og landbrugsproduktion. Rekreativ jagt er i konflikt med ønsket om en natur, der udvikler sig på egne præmisser, idét man ved rekreativ jagt fjerner ressourcer fra området. Ressourcer, som f.eks. døde dyr, der er en livsnødvendighed for f.eks. en lang række insekter. Derudover fører rekreativ jagt som udgangspunkt til øget skyhed hos de jagede dyr og dermed til forringede muligheder for, at befolkningen kan opleve disse dyr på tæt hold. Vi er opmærksomme på, at bemærkningerne til lovforslaget peger på, at naturnationalparkerne generelt vil blive friholdt fra jagt, men Dyrenes Beskyttelse finder, at dette også skal fremgå af selve lovteksten.

Dyrenes Beskyttelse er ligeledes tilfredse med, at vildtets fri bevægelighed i videst mulige omfang opretholdes trods hegning af naturnationalparkerne.

Det glæder Dyrenes Beskyttelse, at genopretning af naturlig hydrologi vægtes højt. Genopretning af naturlig hydrologi og andre naturlige processer vil, ligesom afgræsning ved store dyr, være med til at skabe en naturlig dynamik i naturnationalparkerne.

Dyrenes Beskyttelse ser også gerne, at der i tilfælde, hvor naturnationalparker kommer til at omfatte kyststrækninger, gives rum for, at der skabes frie sandflader, enten ved at der gives mulighed for vindbrud eller i form af, at der skabes forstyrrelser i vegetationen til fremme af de arter, der er afhængige af løse sandflader, såsom strandtudse samt forskellige insektarter og plantearter.

Dyrenes Beskyttelse savner dog, at ministeren i § 61c pålægges også at inddrage relevant forskningsbaseret rådgivning i forbindelse med prioritering af og anmodning om ansøgninger om naturnationalparker.

Endelig savner Dyrenes Beskyttelse, at der skabes en retlig ramme for etablering og forvaltning af naturnationalparker på privat jord på lige fod med på statslig jord. Vi er dog opmærksomme på, at Miljøministeriet arbejder på en analyse af mulighederne for netop dette.

Lov om skove

Dyrenes Beskyttelse finder det for snævert, at det nye stk. 2 i § 8 kun kommer til at gælde for naturnationalparker. Undtagelse fra kravet om, at fredsskovpligtige arealer skal holdes bevokset med træer og på sigt skal danne et sluttet kronelag, bør gælde alle fredsskovpligtige arealer, der udlægges som urørt skov – på statslige såvel som på private arealer.

Dyrevelfærdsloven

Dyrenes Beskyttelse har en række bemærkninger til, at det i § 20a foreslås, at Fødevareministeren bemyndiges til at kunne undtage dyr, der udsættes i en naturnationalpark fra visse af lovens regler, bl.a. om tilsyn med de udsatte dyr, med det formål at reducere omkostninger ved tilsyn. Der er således grundlag for at begrænse omkostninger for de statslige lodsejere ved drift af naturnationalparker ved, at der kan fastsættes lempeligere krav for tilsyn med udsatte dyr mv.

I Dyrevelfærdsloven foreslås foretaget følgende indsat efter § 20:

»Kapitel 4 a

Særlige bestemmelser for dyr, som udsættes i naturnationalparker

§ 20 a. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan for at imødekomme hensynet til natur og biodiversitet i en naturnationalpark tilladt efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse undtage bestemte dyrehold, herunder dyr, der udsættes i en sådan naturnationalpark, samt dyrenes afkom fra bestemmelserne i § 3 og § 9, stk. 1 og 2.

Stk. 2. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte vilkår for en dispensation efter stk. 1, herunder om krav til arealets beskaffenhed, hvilke dyr der må udsættes i naturnationalparken, tilsyn, behandling eller aflivning af syge, afmagrede eller tilskadekomne dyr samt regulering af bestanden af de udsatte dyr og deres afkom.«

Ordlyden af de ovennævnte bestemmelser i Dyrevelfærdsloven er, som følger:

”§ 3. Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.

.....

§ 9. Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at dyret tilses mindst en gang om dagen. Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse på fritgående dyr på græs el.lign. Sådanne dyr skal dog tilses jævnlige.”

Dyrenes Beskyttelse mener ikke, at lovens tekst og bemærkninger hænger sammen. Ifølge førstnævnte vejer hensynet til naturen og biodiversitet tungest, mens det økonomiske hensyn gøres gældende som det vigtigste i lovbemærkningerne.

Generelle bemærkninger

Dyrenes Beskyttelse er generelt, og helt principielt, modstander af, at der gives bemyndigelse til at dispensere fra regler i Dyrevelfærdsloven. Foreningen arbejder til stadighed for at sikre forbedringer af dyrevelfærden, og ikke forringelser.

Indeværende forslag er på frontal kollisionskurs med den nye Dyrevelfærdslov, som gælder alle dyr, herunder dyr i naturnationalparker.

Det fastsættes nu i en nyskabt formålsbestemmelse i Dyrevelfærdsloven, at dyr ikke alene er levende, men også 'sansende væsener', der skal behandles respektfuldt og etisk korrekt.

Alle regler skal nu ses i et lys, der brydes gennem den prisme, der udgøres af ånd og bogstav i § 1 i Dyrevelfærdsloven, som følger:

"§ 1. Loven har til formål at fremme god dyrevelfærd, herunder beskytte dyr, og fremme respekt for dyr som levende og sansende væsener. Loven har endvidere til formål at varetage dyreetiske hensyn."

Formålet skal afspejle, at dyrebeskyttelseshensyn (og anerkendelsen af dyr som de sansende væsener, de er) naturligvis skal have førsteprioritet i dyrevelfærdslovgivningen. Det vil sige, at blandt mange relevante hensyn skal regelsættet til stadighed holdes op imod denne vægtning af diverse prioriteter.

Behandling af og omgang med dyr skal altid foregå, så der tages udgangspunkt i dyrenes natur, deres artsspecifikke behov og det faktum, at dyr er følelsesdygtige skabninger.

Princippet om dyrets tarv som det vigtigste hensyn er nu knæsat, og for første gang er der fastsat en ambitiøs og visionær retning (sigtelinje) for dyrevelfærden, der skal fremmes og forbedres i henhold til dyrenes naturlige adfærdsmæssige behov.

Specifikke bemærkninger

Pasning og tilsyn:

Dyrenes Beskyttelse stiller sig uforstående overfor nødvendigheden af at kunne dispensere fra gældende bestemmelser i Dyrevelfærdsloven om pasning af og tilsyn med dyr i naturnationalparker.

Efter Foreningens opfattelse giver det ingen mening – og er ej heller en nødvendig forudsætning for at kunne tilbyde dyr i naturnationalparker forsvarlige forhold.

Det fremgår ikke konkret, hvad dispensationen går på, men at det ikke giver mening med en komplet dispensation kan illustreres ved at ”negere” indholdet af de pågældende bestemmelser, hvorfra dyr i naturnationalparker potentielt skal undtages:

*[Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de **IKKE** behandles omsorgsfuldt, herunder at de **IKKE** huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov...]*

*[Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at dyret **IKKE** tilses mindst en gang om dagen.*

*Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse på fritgående dyr på græs el.lign. Sådanne dyr skal dog **IKKE** tilses jævnligt.”]*

Det fremgår tydeligt, at de to ovenstående sentenser ikke giver mening og er uacceptable i deres indhold: man kan vanskeligt argumentere for, at dyr ikke skal behandles omsorgsfuldt (hvis alternativet er omsorgssvigt), ligesom et sjældent/irregulært (i modsætning til jævnligt) tilsyn ikke er rimeligt at byde dyrene.

Dyrenes Beskyttelse finder det vigtigt at understrege, at tilsynet skal være på *individniveau*, og ikke på bestandsniveau. Dyrevelfærdsloven gælder for det enkelte dyr, og ikke på flokplan. Umiddelbart giver det også mening, at det ikke hjælper et specifikt lidende dyr, at de øvrige i flokken trives. Det er et kardinalprincip for al Dyrenes Beskyttelses virke aldrig at miste enkeltdyret og dets tarv af syne.

Samtidig skal Dyrenes Beskyttelse klart understrege, at det er væsentligt ikke at skelne mellem hhv. de ’udsatte’ dyr og deres ’afkom’ i relation til deres behov for pasning og tilsyn. Der kan ikke med rimelighed indføres lavere standarder for afkom med henvisning til, at afkom forventeligt er mere ”vildt” - med mindre kendskab og tilknytning til mennesker: Man kan ikke på forhånd forudse hvilke dyr, som til en given tid er de mest udsatte og svage, f.eks. yngre individer; dette kan variere over tid og i henhold til de givne omstændigheder samt en hel række bekendte og ubekendte faktorer. Hverken de udsatte dyr el. deres afkom kan betragtes som ”vilde faunadyr”, idet man også skal erindre sig, at heste og kvæg har været domesticerede i tusindvis af år.

Dyrenes Beskyttelse anerkender, at der er udfordringer forbundet med pasning og tilsyn af dyr på så store områder, som naturnationalparkerne dækker. Men løsningen er *ikke* at forringe dyrevelfærden med henvisning til andre hensyn som f.eks. logistik, praktikaliteter og økonomiske udgifter samt omkostninger forbundet hermed, fordi det kan opfattes som værende "nemmere".

Dyrenes Beskyttelse kan slet ikke se, at der ikke kan findes løsninger inden for rammerne af den nuværende Dyrevelfærdslov. Foreningen opfordrer derfor til at andre mulige løsninger på problemet tages i anvendelse i stedet for.

Tilsynsfrekvens:

Dyrenes Beskyttelse mener, at tilstrækkeligt tilsyn har overordentlig stor betydning for sikring af god dyrevelfærd (herunder i relation til syge og tilskadekomne samt fødende dyr), hvorfor der da også burde fastsættes krav om dagligt tilsyn af *alle* udegående dyr - og ikke kun af udvalgte dyregrupper (i.e. heste, malkekvæg, svin), som tilfældet er for nærværende.

Tilsyn er en væsentlig bestemmelse bl.a. i forhold til at opdage syge og tilskadekomne dyr, så disse kan få passende behandling.

Set fra dyrets perspektiv vil det i relation til dyrevelfærd være et tilbageskridt, hvis man som hest uden for naturnationalparker er sikret min. 1 dagligt tilsyn, mens tilsynet foretages med nedsat frekvens i naturnationalparker; tilsvarende vil en kalv (i.e. kvæg under 6 mdr.) i landbruget være sikret min. 1 dagligt tilsyn, mens dette forventeligt vil forekomme sjældnere i naturnationalparker.

Hvordan vil det kunne forsvares et dyr med f.eks. åbent benbrud el. akut kolik tillades et unødigt langt, smerte- og lidelsesvoldende forløb, hvis det er begrundet med hensyntagen til andre, og i sammenligning med forannævnte, mindre vigtige hensyn(?)

Der er vel ikke nogen rigtig god, væsentlig og tungtvejende grund til, at den ansvarlige for dyrevelfærden med åbne øjne skulle risikere noget sådant, altså at overlade alvorligt syge og tilskadekomne dyr til deres egen skæbne i op til flere dage.

Det Veterinære Sundhedsråd om tilsyn med udegående dyr:

Dyrenes Beskyttelses ønske om, at der generelt indføres krav om minimum ét dagligt tilsyn af alle græssende dyr - herunder også for f.eks. kødkvæg - bakkes op af en nylig udtalelse fra Det Veterinære Sundhedsråd.

Sundhedsrådet har i 2018¹ udtalt sig om tilsynsfrekvens for udegående dyr, som følger:

---

¹ Sundhedsrådets udtalelse af 02-07-2018 om tilsynsfrekvens for udendørs hold af dyr

"Rådet skal anføre, at hyppigheden af tilsyn, der er behov for, til enhver tid er uafhængig af antallet af dyr, arealets størrelse og formålet med dyrene, herunder naturpleje."

"Rådet finder det ikke muligt at drage omsorg for samt sikre et dyr bedst muligt mod smerte, lidelse angst, varigt mén og væsentlig ulempe ved kun at tilse det ugentligt, jf. dyreværnslovens §§1 og 2."

"Rådet finder ikke, at udtrykket "tilses jævnligt" kan rummes i en éntydig definition. Hyppigheden af tilsynene vil altid være underlagt de helt konkrete omstændigheder. Det kan så handle om vejrlig, udearealernes beskaffenhed og herunder mulighederne for at finde tilstrækkeligt med føde og vand, dyrenes aktuelle ernæringstilstand, evt. drægtighed eller mulig temporær rangorden-uro i dynamiske dyregrupper."

Formålet med tilsynene er bl.a. at sikre, at dyrene ikke udsættes for påvirkninger eller belastninger, der kan kompromittere dyrenes velfærd. Én bestemt tilsynsfrekvens kan således under nogle omstændigheder være fuldt forsvarlig, mens samme besøgshyppighed under andre omstændigheder vil være helt utilstrækkelig.

Rådet skønner, at tilsyn mindst én gang om dagen vil dækkende for mange situationer med udegående dyr."

Sundhedsråds-udtalelsen må tolkes som det tætteste, man kommer på at antyde noget uden eksplicit at anføre det, i.e. at der bør fastsættes krav om dagligt tilsyn af udegående dyr for at sikre forsvarlig behandling af dem. F.eks. vil et fødende eller tilskadekommet dyr kunne få hjælp i rette tid. I øvrigt er det bemærkelsesværdigt, at Sundhedsrådet opererer med op til flere daglige tilsyn for at sikre optimale forhold for dyrene.

Hegning og ansvarligt ejerskab:

Det er et faktum, at naturnationalparkerne er "hegnede arealer", som i størrelse er begrænsede – om end store. Mennesket sætter hegnspælene og påtager sig samtidig ansvaret for at sikre god dyrevelfærd, herunder forsvarlig pasning og tilstrækkeligt tilsyn.

Uanset indhegningens størrelse er det et hegn, som definerer dyrenes leveområde. Så mennesker har ansvaret for dyrene, når livsbetingelserne defineres og indskrænkes for dem: der er jo ikke tale om "vilde faunadyr".

Dyrenes Beskyttelse mener også, at der skal stilles uddannelseskrav (f.eks. kursusforløb eller endnu bedre krav om dokumenteret praktisk kendskab til husdyrbrug) til dem, der er ansvarlige for dyrevelfærden i naturnationalparker. Det er afgørende vigtigt, at de pågældende personer har

den fornødne viden og indsigt for at kunne sikre dyrene forsvarlige forhold – og dermed tilsikre, at der bliver taget fornødent hensyn til alle enkeltdyrs tarv, herunder syge og tilskadekomne dyr m.v. I den forbindelse skal der også tages højde for diversiteten i og forskelligheden blandt de mange forskellige dyrearter og -racer, som kan indgå i dyreholdet i naturnationalparker. Foreningen opfordrer til, at der tillige bliver udarbejdet skriftligt materiale, som bl.a. vejleder omkring hvornår - og i hvilke tilfælde - dyr skal aflives, og hvordan dette foregår i praksis.

Indenfor rammerne af ovennævnte - og på de givne betingelser - anerkender Dyrenes Beskyttelse ønsket om at tilstræbe mest mulig naturlighed, og at sidstnævnte kan overtrumfe f.eks. offentlighedens adgang med tilhørende fritidsliv og rekreative aktiviteter m.v.

Dyrenes Beskyttelse indstiller på den baggrund, at forslaget om ændring af Dyrevelfærdsloven trækkes tilbage, og at der sikres forsvarlig pasning og tilsyn med dyr i naturnationalparker indenfor rammerne af den nuværende lovgivning.

Foreningen stiller sig konstruktivt og positivt til rådighed for en dialog om konkrete løsninger på de særlige udfordringer, der knytter sig det pågældende dyrehold.

Med venlig hilsen

Britta Riis, direktør